CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
YVES BOT
prezentate la 15 februarie 2007 [1]

1. Prezenta procedură preliminară privește, pentru prima dată, interpretarea articolului 5 punctul 1 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului [2], care instituie norme de competență specială în materie contractuală, ce derogă de la principiul conform căruia competența este determinată, în general, de domiciliul pârâtului.

2. Această dispoziție prevede la litera (b) că, atunci când litigiul are ca obiect un contract internațional de vânzare de mărfuri, vânzătorul îl poate acționa în justiție pe pârât în fața instanței de la locul unde, în temeiul contractului, au fost sau ar fi trebuit să fie livrate mărfurile.

3. În speță, se pune problema dacă dispoziția menționată este aplicabilă și, dacă este cazul, în ce mod, în situația în care cererea se referă la mărfuri care au fost livrate în mai multe locuri pe teritoriul unui stat membru.

4. În cadrul prezentelor concluzii, susținem că articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 este aplicabil în caz de pluralitate de locuri de livrare, cu condiția ca acestea să fie situate toate pe teritoriul unui singur stat membru. Vom arăta, de asemenea, că atunci când cererea se referă la toate livrările, fără distincție, problema dacă reclamantul îl poate acționa în justiție pe pârât în fața instanței de la orice loc de livrare sau trebuie să se adreseze instanței de la unul dintre aceste locuri în mod special este de competența dreptului național și că, în cazul în care dreptul național nu conține nicio normă în acest sens, reclamantul îl poate acționa în justiție pe pârât în fața instanței de la locul de livrare ales de acesta.

I — Cadrul juridic

5. Regulamentul nr. 44/2001 a fost adoptat de Consiliul Uniunii Europene în temeiul dispozițiilor din titlul IV din Tratatul CE, care conferă Comunității Europene compe-

1 — Limba originală: franceza.

2 — Regulamentul din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74).

tența de a adopta măsuri în domeniul cooperării judiciare în materie civilă necesare bunei funcționări a pieței comune.

6. Acesta are vocația să înlocuiască Convenția de la Bruxelles din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială [3] în toate statele membre [4]. Regulamentul nr. 44/2001 a intrat în vigoare la 1 martie 2002. Acesta se aplică numai acțiunilor judiciare intentate și actelor autentice întocmite după intrarea în vigoare a acestuia [5].

7. Acest regulament se inspiră în mare măsură din Convenția de la Bruxelles, cu care legiuitorul comunitar a înțeles să asigure o veritabilă continuitate [6]. Acesta preia sistemul de norme de competență prevăzut în această convenție, bazat pe principiul conform căruia competența este determinată, în general, de domiciliul pârâtului, la care se adaugă normele de competență exclusivă sau concurentă.

8. Astfel, articolul 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede:

„Sub rezerva dispozițiilor prezentului regulament, persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor statului membru în cauză."

9. Articolul 5 din Regulamentul nr. 44/2001 are următorul conținut:

„O persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru:

3 — (JO 1972, L 299, p. 32). Convenție astfel cum a fost modificată prin Convenția din 9 octombrie 1978 privind aderarea Regatului Danemarcei, a Irlandei și a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (JO L 304, p. 1, și – text modificat – p. 77), prin Convenția din 25 octombrie 1982 privind aderarea Republicii Elene (JO L 388, p. 1), prin Convenția din 26 mai 1989 privind aderarea Regatului Spaniei și a Republicii Portugheze (JO L 285, p. 1), precum și prin Convenția din 29 noiembrie 1996 privind aderarea Republicii Austria, a Republicii Finlanda și a Regatului Suediei (JO 1997, C 15, p. 1). O versiune consolidată a convenției, astfel cum a fost modificată prin cele patru convenții de aderare, a fost publicată (JO 1998, C 27, p. 1, denumită în continuare „Convenția de la Bruxelles").

4 — Trei state membre, Regatul Danemarcei, Irlanda și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, au obținut acordul de a nu participa, în principiu, la măsurile adoptate în temeiul titlului IV din tratat. Cu toate acestea, Irlanda și Regatul Unit au acceptat obligativitatea Regulamentului nr. 44/2001 [a se vedea considerentul (20) al acestuia]. Regatul Danemarcei a acceptat de asemenea aplicarea Regulamentului nr. 44/2001 în temeiul acordului din 19 octombrie 2005, aprobat prin Decizia 2005/790/CE a Consiliului din 20 septembrie 2005 privind semnarea, în numele Comunității, a Acordului între Comunitatea Europeană și Regatul Danemarcei privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială (JO L 299, p. 61, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 207). Potrivit articolului 68 din Regulamentul nr. 44/2001, Convenția de la Bruxelles continuă să se aplice părții din teritoriul statelor membre care nu intră în domeniul de aplicare al tratatului, astfel cum este definit la articolul 299 din acesta. În sfârșit, Regulamentul nr. 44/2001 se aplică celor zece noi state membre ale Uniunii Europene începând de la 1 mai 2004.

5 — Articolul 66 din regulament.

6 — Considerentul (19) al Regulamentului nr. 44/2001.

1. (a) în materie contractuală, în fața instanțelor de la locul în care obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată;

(b) în sensul aplicării prezentei dispoziții și în absența vreunei convenții contrare, locul de executare a obligației în cauză este:

— în cazul vânzării de mărfuri, locul dintr-un stat membru unde, în temeiul contractului, au fost sau ar fi trebuit să fie livrate mărfurile;

— în cazul prestării de servicii, locul dintr-un stat membru unde, în temeiul contractului, au fost sau ar fi trebuit să fie prestate serviciile.

(c) în cazul în care nu se aplică litera (b), se aplică litera (a);

[...]"

II — Acțiunea principală

10. Litigiul principal se desfășoară între societatea Color Drack GmbH [7], cu sediul în Schwarzach (Austria), pe de o parte, și societatea LEXX International Vertriebs GmbH [8], cu sediul în Nürnberg (Germania), pe de altă parte.

11. Color Drack a cumpărat de la LEXX International Vertrieb ochelari de soare pe care i-a plătit integral, convenind însă ca această din urmă societate să îi livreze direct clienților săi aflați în diferite locuri din Austria.

12. Ulterior, Color Drack a trimis societății LEXX International Vertrieb ochelarii nevânduți și a solicitat acesteia rambursarea sumei de 9 291,56 euro, majorată cu dobânzile și costurile aferente. Întrucât suma nu a fost plătită, Color Drack a introdus, la 10 mai 2004, o acțiune pentru plata prețului împotriva societății LEXX International Vertrieb la Bezirksgericht St. Johann im Pongau (Austria), în a cărui rază teritorială se găsește sediul său.

13. Respectiva instanță s-a declarat competentă din punct de vedere teritorial pentru a

7 — Denumită în continuare „Color Drack".

8 — Denumită în continuare „LEXX International Vertrieb".

judeca această cerere în temeiul articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001. Aceasta a considerat că locul de executare a obligației de care trebuie să se țină cont în cazul preluării mărfurilor nevândute era locul în care era stabilită societatea Color Drack. Instanța a admis de asemenea acțiunea pe fond.

14. Landesgericht Salzburg (Austria), sesizat cu acțiunea formulată de LEXX International Vertrieb, a anulat această hotărâre pentru motivul că organul judiciar care soluționase cauza în primă instanță nu avea competență teritorială în acest sens.

15. Această instanță de apel a considerat că articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede un loc unic de legătură pentru toate cererile care își au temeiul într-un contract de vânzare, inclusiv pentru o cerere de rambursare după returnarea mărfurilor. În opinia instanței menționate, determinarea autonomă, în temeiul acestei dispoziții, a unui asemenea loc de legătură nu este posibilă atunci când mărfurile au fost livrate mai multor clienți situați în locuri diferite din Austria.

16. Landesgericht Salzburg a dedus din aceasta că, în măsura în care articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 nu este aplicabil, trebuie să se aplice dispozițiile articolului 5 punctul 1 litera (a) din același regulament, în temeiul articolului 5 punctul 1 litera (c) din regulament. Conform acestor din urmă dispoziții, Color Drack ar fi trebuit să formuleze cererea privind plata în fața instanței din Nürnberg, competentă ca instanță de la locul în care trebuie executată obligația care formează obiectul cererii.

17. Oberster Gerichtshof (Austria), în fața căruia Color Drack a formulat recurs, a hotărât să suspende judecarea cauzei și să sesizeze Curtea cu o trimitere preliminară privind interpretarea articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001.

18. În decizia de trimitere, acesta arată că interpretează această dispoziție în felul următor. În primul rând, întrucât prevede o competență specială, aceasta este de strictă interpretare. În continuare, spre deosebire de articolul 5 punctul 1 din Convenția de la Bruxelles, articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede un loc unic de legătură pentru toate cererile întemeiate pe un contract de vânzare sau de prestare de servicii. În sfârșit, locul în care a fost efectuată în mod concret prestația constituie criteriul determinant pentru stabilirea competenței internaționale.

19. În opinia Oberster Gerichtshof, competența organului judiciar sesizat în primă

instanță de Color Drack nu ar fi pusă în discuție dacă toate mărfurile ar fi fost livrate acestei societăți în Schwarzach. Oberster Gerichtshof se întreabă totuși dacă această competență poate fi reținută în cazul în care mărfurile nu au fost livrate doar în raza teritorială a acestui organ judiciar, ci în locuri diferite din statul membru al cumpărătorului.

20. Având în vedere aceste considerații, Oberster Gerichtshof a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 5 punctul 1 litera (b) din [Regulamentul nr. 44/2001] trebuie interpretat în sensul că vânzătorul de mărfuri, domiciliat pe teritoriul unui stat membru, care a livrat mărfurile cumpărătorului, domiciliat pe teritoriul unui alt stat membru, în diferite locuri din acest alt stat membru, potrivit contractului, poate fi acționat în justiție de către cumpărător, referitor la o pretenție ce rezultă din contract care privește toate livrările (parțiale), la instanța de la unul dintre aceste locuri (de executare), dacă este cazul, la alegerea cumpărătorului?"

III — Analiză

21. Oberster Gerichtshof a amintit în decizia de trimitere că hotărârile sale nu sunt supuse vreunei căi de atac în dreptul intern. În consecință, acesta este competent, în temeiul articolului 68 CE, să sesizeze Curtea cu o trimitere preliminară privind interpretarea unei dispoziții din Regulamentul nr. 44/2001.

22. De asemenea, este cert că Regulamentul nr. 44/2001 se aplică în speță, din moment ce contractul pe care își întemeiază Color Drack acțiunea este o vânzare de mărfuri, iar această acțiune a fost introdusă printr-o cerere de plată ulterioară datei de 1 martie 2002.

23. Întrebarea preliminară adresată de instanța de trimitere ridică două probleme. Această instanță urmărește astfel să afle, în primul rând, dacă articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 este aplicabil atunci când mărfurile au fost livrate, potrivit contractului părților, în diferite locuri situate pe teritoriul unui singur stat membru.

24. În continuare, în cazul unui răspuns afirmativ la această întrebare, instanța de trimitere solicită să se precizeze dacă, atunci când cererea privește toate livrările, reclamantul poate să îl acționeze în justiție pe pârât în fața instanței de la locul de livrare ales de acesta.

25. Vom analiza succesiv fiecare dintre aceste puncte.

A — *Cu privire la aplicarea articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 în caz de pluralitate de locuri de livrare pe teritoriul unui singur stat membru*

26. Societatea LEXX International Vertrieb, precum și guvernele german și italian susțin că articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 nu este aplicabil în caz de pluralitate de locuri de livrare.

27. Guvernul german arată că aplicarea acestei dispoziții în speță ar fi contrară textului acesteia, în care se menționează un singur loc de livrare[9]. În opinia acestui guvern, o astfel de aplicare ar fi de asemenea contrară textului acestui regulament. În această privință, guvernul german susține că dispoziția litigioasă, în calitate de normă de competență specială, este de strictă interpretare. Acesta se întemeiază de asemenea pe articolul 5 punctul 1 litera (c) din regulamentul menționat, în temeiul căruia articolul 5 punctul (1) litera (a) din acesta se aplică atunci când nu sunt îndeplinite condițiile impuse la litera (b) din aceeași dispoziție.

28. Guvernul german, susținut de guvernul italian, se referă de asemenea la finalitatea articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001. Acesta arată că dispoziția respectivă are ca obiect să permită părților unui contract să determine instanța competentă pentru judecarea acțiunilor întemeiate pe acesta, precum și să evite existența mai multor instanțe competente. Guvernul german susține că dispoziția menționată reglementează nu numai competența internațională a instanțelor unui stat membru, ci și competența teritorială a acestora.

29. Guvernele german și italian subliniază că, în cazul în care livrarea se face în locuri diferite, nu este posibil să se determine un singur loc de executare în temeiul criteriilor prevăzute la articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 și că a permite unui reclamant să își formuleze acțiunea în unul dintre locurile de livrare sau în fiecare dintre aceste locuri ar fi contrar obiectivului acestei dispoziții.

30. Guvernul italian amintește, în plus, că acea competență alternativă prevăzută la articolul 5 punctul 1 din Regulamentul 44/2001 a fost prevăzută pentru motive ce

9 — Guvernul german se referă în această privință la versiunea germană („der Ort in einem Mitgliedstaat"), la versiunea engleză („the place in a Membre State") și la versiunea franceză („le lieu d'un État membre").

ţin de buna administrare a justiţiei. Or, potrivit acestuia, în caz de pluralitate de locuri de executare a obligaţiei contractuale, nu ar fi posibil să se determine locul care prezintă cea mai strânsă legătură între litigiu şi instanţa competentă.

31. În sfârşit, guvernul german susţine că analiza sa este conformă cu poziţia adoptată de Curte în hotărârea Besix [10], în care aceasta a hotărât că acea competenţă alternativă în materie contractuală prevăzută la articolul 5 punctul 1 din Convenţia de la Bruxelles nu era aplicabilă în cazul unei cereri privind o obligaţie de a nu face, care nu presupune nicio limitare geografică.

32. Nu împărtăşim această analiză. Considerăm, precum guvernul Regatului Unit şi Comisia Comunităţilor Europene, că posibilitatea de alegere a instanţei competente prevăzută la articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul 44/2001 este aplicabilă în cazul în care mărfurile au fost livrate, conform convenţiei dintre cele două părţi, în diferite locuri dintr-un singur stat membru.

33. Ne întemeiem poziţia pe sistemul instituit la articolul 5 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001, precum şi pe obiectivele urmărite prin acest regulament, interpretate în lumina sistemului competenţei alternative în materie contractuală prevăzut prin Convenţia de la Bruxelles şi a inconvenientelor acestuia.

34. Înainte de prezentarea acestor motive, trebuie să începem prin expunerea motivelor pentru care, în opinia noastră, întrebarea examinată nu îşi găseşte răspuns în textul articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001.

1. Textul articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001

35. Spre deosebire de ceea ce susţine guvernul german, considerăm că textul articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 nu permite să se răspundă la întrebarea dacă acea competenţă alternativă prevăzută în această dispoziţie are sau nu vocaţia să se aplice în caz de pluralitate de locuri de livrare.

36. În această privinţă, nu considerăm că răspunsul la această întrebare poate fi dedus din referirea la un loc de livrare unic, astfel cum apare în sintagma „locul dintr-un stat

10 — Hotărârea din 19 februarie 2002 (C-256/00, Rec., p. I-1699).

membru unde, în temeiul contractului, au fost sau ar fi trebuit să fie livrate mărfurile".

37. Într-adevăr, întrebarea la care trebuie să răspundem se referă la domeniul de aplicare material al dispoziției menționate. În dispoziția litigioasă, acest domeniu de aplicare este desemnat prin noțiunea „vânzar[e] de mărfuri", și nu prin sintagma „locul dintr-un stat membru unde, în temeiul contractului, au fost sau ar fi trebuit să fie livrate mărfurile". Această sintagmă arată numai criteriul competenței teritoriale în cazul unei vânzări de mărfuri. În cadrul său, se arată care este locul de executare care trebuie reținut în acest tip de contract pentru a stabili instanța competentă.

38. În plus, articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede că reclamantul poate să își formuleze acțiunea în fața „instanței" de la locul de livrare a mărfurilor. În funcție de întinderea competenței teritoriale a instanțelor statului membru respectiv, astfel cum este definită prin normele naționale, livrările efectuate în locuri diferite ale acestui stat pot să se situeze în raza teritorială a aceleiași instanțe. O pluralitate de locuri de livrare pe teritoriul aceluiași stat membru nu conduce în mod necesar la desemnarea mai multor instanțe competente.

39. În consecință, dacă ne-am baza numai pe textul articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001, precum și pe trimiterea din cuprinsul acestuia la un loc unic de livrare, s-ar pune problema dacă această dispoziție este aplicabilă atunci când toate livrările se efectuează în raza teritorială a unei singure instanțe.

40. În opinia noastră, aceste considerații demonstrează că nu este posibil să se deducă din textul articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 indicații clare și precise care să permită să se răspundă la întrebarea dacă această dispoziție se aplică și, dacă este cazul, în ce modalitate, în caz de pluralitate de locuri de livrare.

41. Potrivit unei jurisprudențe constante, atunci când textul unei dispoziții de drept comunitar nu permite, prin el însuși, să se determine cu certitudine cum trebuie înțeleasă și aplicată într-o anumită situație, această dispoziție trebuie interpretată ținând cont de sistemul și de obiectivele reglementării din care face parte [11]. Prin urmare, răspunsul la întrebarea analizată trebuie să

11 — Hotărârea din 16 mai 2002, Schilling și Nehring (C-63/00, Rec., p. I-4483, punctul 24), precum și hotărârea din 10 decembrie 2002, British American Tobacco (Investments) și Imperial Tobacco (C-491/01, Rec., p. I-11453, punctele 203-206 și jurisprudența citată). A se vedea, pentru o aplicare recentă, hotărârea din 14 decembrie 2006, ASML (C-283/05, Rec., p. I-12041, punctele 16 și 22).

fie determinat luând în considerare economia și obiectivele Regulamentului nr. 44/2001.

a) Sistemul competenței alternative în materie contractuală prevăzut prin Convenția de la Bruxelles și interpretarea sa în jurisprudență

2. Sistemul instituit la articolul 5 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001 și obiectivele urmărite prin acest regulament

44. Convenția de la Bruxelles a fost adoptată de statele membre în temeiul articolului 220 din Tratatul CE [12], conform căruia acestea sunt invitate să angajeze negocieri între ele pentru a asigura resortisanților lor simplificarea formalităților de care depind recunoașterea și executarea reciprocă a hotărârilor judiciare și a sentințelor arbitrale.

42. Așa cum am arătat, Regulamentul nr. 44/2001, care înlocuiește Convenția de la Bruxelles, se inspiră în mare parte din această convenție și îi asigură continuitatea. Am constatat de asemenea că articolul 5 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001 reprezintă o inovație în raport cu conținutul articolului 5 punctul 1 din convenția menționată.

45. Aceasta are ca obiectiv, potrivit preambulului său, să instituie norme simple destinate să favorizeze libera circulație a hotărârilor judecătorești. În opinia Curții, aceasta urmărește de asemenea „să unifice normele de competență a instanțelor statelor contractante, evitând [...] multiplicarea instanțelor judecătorești competente în raport cu același raport juridic și să consolideze protecția juridică a persoanelor stabilite în Comunitate, permițând atât reclamantului să identifice cu ușurință instanța pe care o poate sesiza, cât și pârâtului să prevadă în mod rezonabil instanța în fața căreia poate fi acționat în justiție [13].

43. Pentru a înțelege bine semnificația acestei inovații și concluziile care trebuie desprinse din aceasta în legătură cu condițiile de aplicare a articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001, ar fi necesar să reamintim conținutul sistemului competenței alternative în materie contractuală prevăzut prin Convenția de la Bruxelles și dificultățile ridicate de acest sistem, pe care legiuitorul comunitar a dorit să le remedieze prin acest regulament.

12 — Devenit articolul 293 CE.

13 — Hotărârea din 13 iulie 1993, Mulox IBC (C-125/92, Rec., p. I-4075, punctul 11).

46. În consecință, Convenția de la Bruxelles urmărește să evite multiplicarea instanțelor competente pentru același raport juridic, unificând normele de competență internațională a instanțelor statelor membre prin dispoziții simple care permit părților să identifice fără dificultate instanța competentă.

47. Aceste obiective sunt puse în aplicare la articolul 2 din această convenție, care conține norma de principiu potrivit căreia instanța competentă este cea de la domiciliul pârâtului.

48. Părțile contractante ale convenției menționate au prevăzut faptul că au posibilitatea de a deroga de la acest principiu. Acestea au instituit mai multe norme de competență specială, unele cu caracter obligatoriu, precum în materie imobiliară, de asigurări sau în materia contractelor încheiate de consumatori, altele cu caracter opțional, la articolul 5 din Convenția de la Bruxelles, în special în materie contractuală, în materia obligației de întreținere sau a despăgubirii prejudiciilor.

49. Aceste norme de competență specială au fost adoptate pentru a răspunde unui obiectiv precis. În ceea ce privește normele prevăzute la articolul 5, părțile contractante au dorit să permită reclamantului să își formuleze acțiunea în fața instanței care ar fi cea mai apropiată fizic de elementele litigiului și care ar fi astfel cel mai bine plasată pentru a evalua aceste elemente. Potrivit raportului Jenard [14], normele menționate se bazează pe „considerentul că există o legătură strânsă între contestație si instanța chemată să se pronunțe asupra acesteia".

50. Astfel, articolul 5 din Convenția de la Bruxelles prevedea în versiunea sa inițială că, în materie contractuală, pârâtul putea fi acționat în justiție în fața instanței de la „locul în care obligația a fost sau trebuie să fie executată".

51. Curtea a precizat, pe de o parte, care obligație trebuie luată în considerare și, pe de altă parte, cum trebuie determinat locul de executare a acestei obligații.

52. Astfel, în hotărârea din 6 octombrie 1976, De Bloos [15], aceasta a hotărât că obligația care trebuie luată în considerare este cea care corespunde dreptului contractual pe care se întemeiază acțiunea reclamantului [16]. Prin urmare, este vorba de

14 — JO 1979, C 59, p. 1 și 22.

15 — 14/76, Rec., p. 1497, punctele 11 și 13.

16 — Această interpretare a fost confirmată cu ocazia încheierii Convenției din 9 octombrie 1978 privind aderarea Regatului Danemarcei, a Irlandei și a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, care a modificat în anumite versiuni lingvistice articolul 5 punctul 1 din Convenția de la Bruxelles în scopul de a preciza că obligația al cărei loc de executare determină instanța competentă în materie contractuală este „obligația care formează obiectul cererii". Aceeași formulă a fost preluată la articolul 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001.

obligația contractuală care formează în mod concret obiectul acțiunii judiciare sau, cu alte cuvinte, de obligația a cărei neexecutare este invocată.

53. În aceeași zi, în hotărârea Tessili [17], Curtea a hotărât că se impune ca locul unde obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată să fie determinat conform legii care reglementează obligația litigioasă, potrivit normelor privind conflictul de legi ale instanței sesizate.

b) Problemele ridicate de articolul 5 punctul 1 din Convenția de la Bruxelles

54. Articolul 5 punctul 1 din Convenția de la Bruxelles, astfel cum a fost interpretat în jurisprudență, a dat naștere la numeroase comentarii critice. Printre dificultățile ridicate de această dispoziție, trei carențe legate de obiectivele acestei convenții par pertinente în cadrul prezentului litigiu.

55. Prima carență privește riscul existenței mai multor instanțe competente pentru a judeca litigii legate de același contract.

56. După cum am observat, Convenția de la Bruxelles urmărește să evite, în măsura în care este posibil, existența mai multor instanțe competente în raport cu același contract, în scopul prevenirii riscului de a exista contradicții între hotărâri și, în consecință, în scopul facilitării recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești în afara statului în care au fost pronunțate [18].

57. Cu toate acestea, aplicarea coroborată a hotărârilor citate anterior De Bloos și Tessili poate avea drept consecință ca acțiuni întemeiate pe obligații distincte, dar care își au temeiul în același contract, să fie de competența unor instanțe ale unor state membre diferite. Într-adevăr, această jurisprudență conduce la separarea obligațiilor care rezultă din același contract și la stabilirea locului de executare a obligației care formează obiectul cererii în temeiul legii care reglementează obligația litigioasă, potrivit normelor privind conflictul de legi ale instanței sesizate.

58. Cauza în care s-a pronunțat hotărârea Leathertex [19] ilustrează perfect consecințele acestei jurisprudențe. În această cauză, o societate belgiană, care exercitase funcția de agent comercial în contul societății Leathertex, stabilită în Italia, a acționat-o în justiție pe aceasta în Belgia pentru plata, pe de o parte, a comisioanelor restante și, pe de altă parte, a unei despăgubiri care să compenseze lipsa preavizului pentru încetarea contractu-

17 — Hotărârea din 6 octombrie 1976 (12/76, Rec., p. 1473, punctul 13).

18 — Hotărârea Besix, citată anterior (punctul 27 și jurisprudența citată).

19 — Hotărârea din 5 octombrie 1999 (C-420/97, Rec., p. I-6747).

lui. Conform normelor privind conflictul de legi belgiene, obligația de plată a unei despăgubiri în compensarea lipsei preavizului trebuia executată în Belgia, în timp ce obligația de plată a comisioanelor trebuia executată în Italia. În această hotărâre, Curtea a statuat că, în temeiul jurisprudenței desprinse din hotărârile De Bloos și Tessili, citate anterior, instanța belgiană nu putea judeca decât cererea de plată a despăgubirii în compensarea lipsei preavizului, cealaltă cerere fiind de competența instanțelor italiene.

59. Curtea a încercat să limiteze efectele acestei jurisprudențe. Aceasta a stabilit în hotărârea Shenavai [20] că, în cazul special al unui litigiu având ca obiect mai multe obligații care rezultă din același contract și care formează obiectul acțiunii introduse de reclamant, pentru a stabili dacă este competentă, instanța sesizată putea să aplice principiul potrivit căruia accesoriul urmează principalul [21].

60. Cu toate acestea, riscul existenței mai multor instanțe competente persistă atunci când obligațiile în cauză sunt considerate echivalente, cum este cazul în hotărârea Leathertex, citată anterior. În această speță, în temeiul articolului 5 punctul 1 din Convenția de la Bruxelles, aceeași instanță nu este competentă pentru a judeca în integralitatea sa o cerere întemeiată pe două obligații echivalente care rezultă din același contract atunci când, potrivit normelor privind conflictul de legi din statul în care se află această instanță, aceste obligații trebuie să fie executate separat, una în acest stat, iar cealaltă într-un alt stat contractant.

61. A doua carență a articolului 5 punctul 1 din Convenția de la Bruxelles privește dificultatea de a aplica acest articol și, prin urmare, lipsa previzibilității privind rezultatul său pentru părțile contractante.

62. După cum am observat, Convenția de la Bruxelles urmărește să permită unui pârât bine informat să prevadă în mod rezonabil în fața cărei instanțe, alta decât cea a statului membru în care are domiciliul, ar putea fi acționat în justiție [22]. Această convenție urmărește astfel să consolideze în Comunitate protecția juridică a persoanelor fizice și juridice care sunt stabilite aici, stabilind norme comune de competență de natură să garanteze o certitudine în ceea ce privește repartizarea competențelor între diferite

20 — Hotărârea din 15 ianuarie 1987 (266/85, Rec., p. 239).

21 — *Ibidem* (punctul 19).

22 — Hotărârea Besix, citată anterior (punctul 26 și jurisprudența citată).

instanțe naționale susceptibile să fie sesizate cu un anumit litigiu [23].

63. Pentru ca aplicarea acestor norme să poată avea un rezultat previzibil pentru operatorii economici, acestea trebuie să fie extrem de simple. Or, metoda determinării instanței competente, astfel cum a fost definită în jurisprudența De Bloos și Tessili, citată anterior, necesită din partea instanței naționale sesizate cu litigiul mai multe analize complexe, al căror rezultat nu poate fi prevăzut ușor de părțile la contract.

64. Astfel, instanța sesizată cu litigiul trebuie mai întâi să definească obligația contractuală care formează obiectul cererii. Dacă, eventual, reclamantul își întemeiază acțiunea pe mai multe obligații, această instanță va trebui să stabilească dacă există o ierarhie a acestora care să îi permită să judece litigiul în integralitatea sa, potrivit hotărârii Shenavai, citată anterior.

65. În continuare, instanța sesizată cu judecarea litigiului trebuie să identifice legea care, potrivit normelor sale privind conflictul de legi, este aplicabilă obligației care formează obiectul cererii. Dacă este cazul, aceasta va trebui să se refere la Convenția privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale, deschisă spre semnare la Roma, la 19 iunie 1980 [24].

66. Potrivit sistemului instituit prin această convenție, legea aplicabilă contractului este legea aleasă de către părți. În lipsa acestei alegeri, convenția respectivă instituie principiul potrivit căruia contractul trebuie să se supună legii din statul cu care prezintă legăturile cele mai strânse și prezumă că, fără excepție, acest stat este cel în care partea care trebuie să furnizeze prestația caracteristică își are reședința stabilă în momentul încheierii contractului.

67. Dreptul material astfel ales poate de asemenea să ia forma unei convenții internaționale semnate și ratificate de statul membru respectiv, precum Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri, semnată la Viena, la 11 aprilie 1980.

23 — *Ibidem* (punctul 25).

24 — JO L 266, p. 1, denumită în continuare „Convenția de la Roma". În măsura în care Convenția de la Bruxelles conține competențe alternative care permit reclamantului să aleagă între instanțe ale unor state membre diferite, statele membre puteau să se teamă că reclamantul alege să își formuleze acțiunea în fața unei instanțe pentru singurul motiv că legea aplicabilă în acesta ar fi mai favorabilă. Convenția de la Roma are ca obiect reducerea acestui risc, numit de comun acord „forum shopping", stabilind legea națională aplicabilă din punct de vedere material de instanța care judecă litigiul. Convenția urmărește astfel ca soluția pe fond să fie aceeași, indiferent de instanța aleasă de părțile în litigiu. Această convenție este aplicabilă în cele cincisprezece state membre ale Uniunii înainte de extinderea de la 1 mai 2004. Cele zece state membre care au aderat la Uniune la aceeași dată au semnat de asemenea Convenția de la Roma la 14 aprilie 2005. La 14 ianuarie 2003, Comisia a început demersurile pentru a transforma această convenție într-un regulament. La 15 decembrie 2005, aceasta a prezentat o propunere de regulament în acest sens [Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Roma I), COM (2005) 650 final].

68. În sfârșit, în temeiul dreptului material aplicabil, instanța trebuie să determine locul de executare a obligației contractuale litigioase. Aceasta nu poate să se considere competentă decât dacă acest loc este situat în raza sa teritorială de competență.

69. Prin urmare, această metodă este complexă și presupune aplicarea unor convenții internaționale care pot ridica, fiecare, dificultăți de interpretare semnificative [25].

70. A treia carență a articolului 5 punctul 1 din Convenția de la Bruxelles privește faptul că normele luate în considerare la stabilirea instanței competente nu sunt cele mai potrivite pentru a desemna instanța care prezintă legătura de proximitate cea mai strânsă cu litigiul care urmează a fi soluționat.

71. Am observat că posibilitatea oferită reclamantului de această dispoziție de a deroga de la principiul general conform căruia competența este determinată, în general, de domiciliul pârâtului are ca obiect să îi permită acestuia să formuleze acțiunea în fața instanței care ar fi cea mai apropiată de faptele care fac obiectul litigiului.

72. Cu siguranță, acest obiect trebuie conciliat cu obiectivul securității juridice și în special cu cel al previzibilității, care sunt urmărite și prin Convenția de la Bruxelles și a căror supremație a fost recunoscută de Curte în raport cu obiectivul proximității. În plus, existența unei legături între instanță și litigiu nu constituie, prin ea însăși, criteriul de stabilire a competenței prevăzut la articolul 5 punctul 1 din Convenția de la Bruxelles, din moment ce criteriul de competență prevăzut expres la această dispoziție este locul de executare a obligației [26].

73. Supremația obiectivului securității juridice asupra celui al proximității poate, prin urmare, să justifice ca, într-o situație concretă, instanța sesizată de reclamant în temeiul articolului 5 punctul 1 din Convenția de la Bruxelles să nu fie cea care prezintă legătura de proximitate cea mai strânsă cu litigiul.

74. Cu toate acestea, problema care se pune în cadrul aplicării acestei dispoziții este mai generală. Aceasta privește faptul că acele criterii care trebuie aplicate în temeiul jurisprudenței De Bloos și Tessili, citate anterior, nu au fost stabilite în funcție de obiectivul proximității.

25 — A se vedea în special, în ceea ce privește Convenția de la Roma, problema legăturii dintre articolul 4 alineatul (2), care instituie o prezumție în favoarea legii de la reședința stabilă a părții care trebuie să furnizeze prestația caracteristică a contractului, și articolul 4 alineatul (5) din aceasta, care prevede că această prezumție trebuie înlăturată atunci când din ansamblul circumstanțelor rezultă că acel contract prezintă legături mai strânse cu un alt stat.

26 — Hotărârea din 29 iunie 1994, Custom Made Commercial (C-288/92, Rec., p. I-2913, punctele 14 și 15).

75. Într-adevăr, în aplicarea metodei de stabilire a locului de executare desprinse din jurisprudența Curții, acesta trebuie să fie determinat în temeiul dreptului material al statelor membre sau al unei convenții internaționale care unifică acest drept material, iar aceste texte nu au ca obiect stabilirea competenței judiciare. În consecință, în ceea ce privește plata unei sume de bani, instanța a cărei competență este recunoscută în temeiul acestei metode este cea de la domiciliul debitorului sau al creditorului, în funcție de faptul dacă, în dreptul național aplicabil, plata este considerată cherabilă la domiciliul debitorului sau portabilă la domiciliul creditorului.

76. Or, este legitim să considerăm că, în orice speță, obiectivul proximității nu are cu adevărat sens și nu poate fi atins cu adevărat decât atunci când instanța competentă este cea în a cărei rază teritorială are loc executarea materială sau în natură a contractului. Competența acestei instanțe se justifică astfel pentru că, având în vedere proximitatea față de locul de executare a prestației caracteristice a contractului, este cel mai bine amplasată pentru a aprecia probele materiale sau probele cu martori invocate de către părți, precum și, dacă este cazul, pentru a constata ea însăși faptele.

77. Având în vedere aceste considerații, trebuie analizat noul sistem de competență alternativă în materie contractuală instituit prin Regulamentul nr. 44/2001 și obiectivele urmărite prin acesta.

c) Noul sistem de competență alternativă în materie contractuală instituit prin Regulamentul nr. 44/2001

78. Atunci când examinăm obiectivele urmărite prin Regulamentul nr. 44/2001, constatăm că, astfel cum este cazul tuturor măsurilor în domeniul cooperării judiciare în materie civilă, acesta are ca obiect, potrivit articolului 65 CE, să amelioreze și să simplifice normele existente.

79. În acest scop și astfel cum rezultă din considerentele (2) și (11), regulamentul menționat urmărește să unifice normele referitoare la conflictele de competență în materie civilă și comercială prin norme de competență care prezintă un „mare grad de previzibilitate".

80. În ceea ce privește conținutul normelor respective, acestea se întemeiază, precum în Convenția de la Bruxelles, pe principiul conform căruia competența este determinată, în general, de domiciliul pârâtului și această competență, astfel cum se precizează în considerentul (11) al Regulamentului nr. 44/2001, trebuie să fie întotdeauna disponibilă. De asemenea, precum în convenția amintită, în afară de această competență de principiu, trebuie să existe și alte instanțe autorizate.

81. În această privință, legiuitorul comunitar afirmă în mod expres că proximitatea

instanței față de litigiu reprezintă temeiul acestor competențe speciale. Astfel cum rezultă din considerentul (12) al Regulamentului nr. 44/2001, aceste competențe speciale sunt autorizate în considerarea legăturii strânse între instanță și litigiu sau în scopul bunei administrări a justiției.

82. Pentru a pune în aplicare aceste obiective diferite, sistemul competenței alternative în materie contractuală prevăzut în Regulamentul nr. 44/2001 se diferențiază foarte clar de cel instituit prin Convenția de la Bruxelles.

83. Astfel, articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 stabilește un criteriu de competență autonomă pentru cele două tipuri de contracte cel mai frecvent întâlnite în relațiile comerciale internaționale, care sunt contractul de vânzare de mărfuri și cel de prestări de servicii.

84. În plus, în cele două cazuri, acest criteriu de competență autonomă este locul de executare a prestației caracteristice a contractului, și anume locul de livrare a mărfurilor, în ceea ce privește contractul de vânzare, și locul în care sunt prestate serviciile, pentru contractul de prestări de servicii.

85. În acest stadiu al analizei noastre, putem să desprindem următoarele concluzii rezultate din sistemul instituit la articolul 5 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001 și din obiectivele urmărite prin acest regulament.

86. În primul rând, în ceea ce privește contractele de vânzare de mărfuri și de prestări de servicii, dispozițiile articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 reprezintă, într-un fel, norma de competență specială „de principiu". Dispoziția prevăzută la articolul 5 punctul 1 litera (a) din acest regulament, care preia vechea normă din Convenția de la Bruxelles [27], nu mai are decât un rol pur subsidiar pentru aceste două tipuri de convenții. Într-adevăr, astfel cum se arată în mod expres la articolul 5 punctul 1 litera (c) din regulamentul menționat, litera (a) din aceeași dispoziție nu are vocația să se aplice decât dacă nu se aplică litera (b) din aceasta.

87. În al doilea rând, norma de competență specială prevăzută la articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 are vocația de a se aplica tuturor cererilor întemeiate pe un contract. Cu alte cuvinte, după cum o demonstrează expunerea de motive pentru care Comisia a propus acest

27 — Reamintim faptul că articolul 5 punctul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede că „în materie contractuală, [o persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru] în fața instanțelor de la locul în care obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată".

text Consiliului Uniunii Europene la 14 iulie 1999 [28], legiuitorul comunitar a dorit să limiteze pe viitor existența mai multor instanțe care pot judeca acțiuni întemeiate pe același contract.

88. Locul de livrare a mărfurilor și locul în care sunt prestate serviciile constituie în continuare criteriul de stabilire a competenței pentru toate acțiunile care pot fi introduse în temeiul unui contract de vânzare de mărfuri sau al unui contract de prestări de servicii. Acesta se aplică oricare ar fi obligația care formează obiectul cererii și atunci când cererea privește mai multe obligații.

89. Prin urmare, articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 are vocația să se aplice unei cereri care are ca obiect, cum este cazul în speță, rambursarea mărfurilor în temeiul unei clauze de returnare. De altfel, această analiză este împărtășită de instanța de trimitere, potrivit căreia articolul 5 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001 a prevăzut un element unic de legătură pentru toate cererile care își au temeiul într-un contract, inclusiv, în consecință, toate pretențiile contractuale secundare precum cele din speță.

28 — Propunere de regulament (CE) al Consiliului privind competența judiciară, recunoașterea și executarea deciziilor în materie civilă și comercială [COM(1999) 348 final].

90. În al treilea rând, precum în cazul sistemului instituit prin Convenția de la Bruxelles, existența unei legături între instanță și litigiu nu constituie, prin ea însăși, criteriul de stabilire a competenței prevăzut la articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001. Această legătură nu constituie decât motivul pe care se întemeiază această competență specială. Criteriul de competență este locul de livrare a mărfurilor sau cel în care se prestează serviciile.

91. Prin urmare, obiectivul principal al acestei dispoziții este securitatea juridică, în temeiul căreia normele comune de competență trebuie să prezinte un mare grad de previzibilitate. Folosind un criteriu autonom drept criteriu pentru stabilirea competenței, legiuitorul comunitar renunță la sistemul complex de determinare a locului de executare a contractului desprins din jurisprudența Tessili, citată anterior. De asemenea, folosind drept criteriu autonom un element care va fi, cel mai frecvent, pur factual și, în consecință, ușor de identificat de către părți, acesta permite părților să prevadă în mod rezonabil care instanță, alta decât cea din statul în care își are domiciliul pârâtul, poate fi sesizată cu un litigiu rezultat din contract.

92. În sistemul instituit la articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001, securitatea juridică este astfel asigurată, pentru că părțile la contract cunosc faptul că toate acțiunile întemeiate pe contract pot

fi formulate la instanța de la locul de livrare a mărfurilor sau la cea de la locul unde sunt prestate serviciile.

93. În plus, în acest sistem, motivul care stă la baza acestei competențe speciale este luat mai bine în considerare, pentru că instanța competentă este cea în a cărei rază teritorială trebuie să aibă loc executarea prestației caracteristice a contractului. În consecință, dacă a fost executat contractul sau a început executarea în fapt a contractului, instanța desemnată va fi, în majoritatea cazurilor, cea mai apropiată fizic de elementele de probă care ar putea fi pertinente pentru soluționarea litigiului.

94. Acum trebuie să se examineze dacă un astfel de sistem poate fi aplicat și poate atinge obiectivele Regulamentului nr. 44/2001 în caz de pluralitate de locuri de executare într-un singur stat membru.

d) Cu privire la aplicarea articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 în caz de pluralitate de locuri de livrare într-un singur stat membru

95. Având în vedere elementele de mai sus, întrebarea dacă articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 are vocație de a fi aplicat în caz de pluralitate de locuri de executare face necesar, în realitate, să se examineze dacă, într-o astfel de situație, obiectivul privind asigurarea unui mare grad de previzibilitate poate fi atins.

96. În opinia noastră, acesta este cazul atunci când toate livrările au avut loc pe teritoriul unui singur stat membru.

97. Pentru a determina gradul de previzibilitate pe care pârâtul are dreptul să îl pretindă în temeiul Regulamentului nr. 44/2001, în opinia noastră, trebuie să ne referim la obiectul principal al acestui regulament.

98. Regulamentul menționat are ca obiect principal, potrivit considerentului (2), unificarea normelor referitoare la conflictele de competență în materie civilă și comercială și simplificarea formalităților în vederea recunoașterii și executării într-un stat membru a hotărârilor judecătorești pronunțate într-un alt stat membru.

99. Acesta urmărește rezolvarea conflictelor de competență în cadrul litigiilor internaționale. Astfel cum arată în mod întemeiat guvernul Regatului Unit, Regulamentul nr. 44/2001 stabilește competența

internațională a instanțelor statelor membre. Acesta urmărește astfel să evite angajarea de proceduri concurente în mai multe state membre și pronunțarea unor hotărâri ireconciliabile în două dintre aceste state membre.

100. Această vocație a Regulamentului nr. 44/2001 este explicată în mod clar la articolul 2 din acesta, conform căruia persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru trebuie să fie acționate în justiție „în fața instanțelor statului membru în cauză". De asemenea, articolul 5 punctul 1 litera (b) din acest regulament arată în ce condiții, prin derogare de la articolul 2 din acesta, o astfel de persoană „poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru". Regulamentul nr. 44/2001, la fel ca și Convenția de la Bruxelles [29], reglementează, prin urmare, conflictele de competență internațională între sistemele jurisdicționale ale statelor membre.

101. Așadar, circumstanța că există mai multe locuri de livrare într-un singur stat membru și, dacă este cazul, mai multe instanțe ale acestui stat competente pentru a judeca litigiul nu pune în discuție atingerea obiectivului urmărit prin Regulamentul nr. 44/2001. Într-adevăr, chiar presupunând că mai multe instanțe din statul membru respectiv ar putea fi competente, dată fiind pluralitatea locurilor de livrare, nu este mai puțin adevărat că toate aceste instanțe sunt situate în același stat membru. Prin urmare, nu există un risc ca instanțe din state membre diferite să pronunțe hotărâri ireconciliabile.

102. Cu certitudine, acestei analize i s-ar putea reproșa faptul că Regulamentul nr. 44/2001 nu are numai o dimensiune internațională, ci are, într-o anumită măsură, și o dimensiune „teritorială". Astfel, instanța competentă în temeiul articolului 5 punctul 1 litera (b) din acest regulament nu este o instanță oarecare a statului membru respectiv. Legiuitorul comunitar a dorit ca instanța chemată să se pronunțe asupra litigiului să fie instanța națională competentă din punct de vedere material în a cărei rază teritorială au fost livrate mărfurile sau au fost furnizate serviciile.

103. Totuși, această precizare urmărește numai să garanteze că instanța națională competentă este cea care, în general, prezintă legăturile cele mai strânse cu elementele materiale ale litigiului. Acest obiectiv nu este încălcat în caz de pluralitate de locuri de livrare în cadrul aceluiași stat membru. În cazul în care cererea privește toate livrările fără distincție, cum este situația în speță, toate instanțele în a căror rază teritorială s-au efectuat una sau mai multe dintre aceste

29 — A se vedea în acest sens hotărârea Besix, citată anterior (punctul 25).

livrări prezintă aceeași legătură de proximitate cu elementele materiale ale litigiului. În consecință, oricare dintre acestea ar fi instanța sesizată de reclamant în fața căreia vor trebui să fie formulate toate acțiunile întemeiate pe contractul încheiat între părți, obiectivul proximității este atins.

104. Prin urmare, astfel cum a arătat în mod întemeiat Comisia, aplicarea articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 în caz de pluralitate de locuri de livrare într-un singur stat membru este conformă cu obiectivul proximității care stă la baza acestei competențe speciale.

105. În sfârșit, analizând în prezent problema din punctul de vedere al situației concrete a pârâtului, nu considerăm nici că aplicarea opțiunii în cauză în caz de pluralitate de locuri de livrare pe teritoriul unui stat membru este contrară protecției de care are dreptul să beneficieze prin Regulamentul nr. 44/2001.

106. Pârâtul, parte la un contract de vânzare internațională, trebuie să se aștepte ca, pe baza opțiunii oferite reclamantului în temeiul articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001, să fie acționat în justiție eventual în fața unei instanțe dintr-un alt stat membru decât cel în care se află domiciliul său. Pârâtul cunoaște faptul că, potrivit acestei dispoziții, reclamantul are posibilitatea de a-l acționa în justiție la instanța de la locul de executare a prestației caracteristice a contractului. În prezenta cauză, LEXX International Vertriebs, care a livrat mărfurile respective în Austria, trebuia să cunoască faptul că, în cazul unui litigiu, Color Drack putea să o acționeze în justiție în fața unei instanțe austriece.

107. Nu considerăm că pentru pârât există o diferență semnificativă între o livrare unică și o pluralitate de livrări care putea să conducă la existența mai multor instanțe competente într-un singur stat membru. Principala dificultate pentru o societate sau pentru un particular implicat într-un litigiu internațional este să își apere interesele într-un alt stat decât statul său. Această societate sau acest particular trebuie să selecteze un consilier cu care poate să comunice și care cunoaște limba, procedura și funcționarea instanțelor din acest alt stat. După ce pârâtul a selectat un astfel de consilier și a decis să îi acorde încredere, problema dacă acesta din urmă trebuie să o/îl reprezinte, în statul membru respectiv, în fața unei instanțe dintr-un

anumit oraș sau din altul nu are, în fapt, incidență decât asupra cuantumului costurilor sale.

108. În plus, în caz de pluralitate de locuri de livrare în același stat membru, pârâtul, care cunoaște aceste locuri pentru că sunt stabilite în contract, este în măsură să prevadă în fața căror instanțe ale acestui stat membru ar putea, eventual, să fie acționat în justiție, luând la cunoștință normele naționale aplicabile.

109. În sfârșit, în ceea ce privește evaluarea domeniului de aplicare al articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001, trebuie reamintit faptul că părțile la contract au posibilitatea să limiteze sau să înlăture posibilitatea de a utiliza competența alternativă prevăzută prin această dispoziție. Astfel, acestea pot stabili de comun acord, dintre diferitele locuri de livrare, pe cel care trebuie reținut drept criteriu pentru stabilirea competenței. Articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede, într-adevăr, că aceste criterii de competență autonomă au vocația de a se aplica „în absența vreunei convenții contrare".

110. De asemenea, părțile la contract pot să stabilească inclusiv instanța sau instanțele competente pentru a judeca litigiile rezultate din acest contract printr-o convenție atributivă de competență încheiată în condițiile impuse la articolul 23 din Regulamentul nr. 44/2001.

111. Având în vedere aceste considerații, estimăm că acea competență alternativă prevăzută la articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 este aplicabilă în caz de pluralitate de locuri de livrare atunci când aceste locuri sunt situate pe teritoriul unui singur stat membru.

112. Credem că această poziție nu este contrară soluției reținute de Curte în hotărârea Besix, citată anterior.

113. În cauza care a condus la pronunțarea acestei hotărâri, se ridica problema dacă această competență alternativă prevăzută la articolul 5 punctul 1 din Convenția de la Bruxelles era aplicabilă în cazul în care obligația care formează obiectul cererii consta într-o clauză de exclusivitate, prin care două întreprinderi se obligaseră reciproc să acționeze împreună în cadrul unui contract de achiziții publice și să nu își asume obligații față de alți parteneri.

114. Curtea a considerat că această competență alternativă nu era aplicabilă într-o asemenea ipoteză, pentru că obligația contractuală litigioasă consta într-o obligație de a nu face, care nu presupunea nicio limitare

geografică. Prin urmare, Curtea a constatat că nu era posibil să se stabilească un loc unic de executare, din moment ce obligația în cauză trebuia să fie executată în toate statele membre.

B — *Cu privire la problema dacă, în temeiul articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001, reclamantul poate să își formuleze acțiunea în fața instanței de la locul de livrare ales de acesta sau în fața instanței de la un anumit loc de executare*

115. În opinia noastră, această soluție nu poate fi aplicată în speță atunci când toate locurile de executare a contractului se găsesc într-un singur stat membru [30].

117. Comisia susține că, dacă una dintre diferitele livrări are un caracter principal, în timp ce celelalte sunt livrări secundare, reclamantul ar trebui să își formuleze acțiunea în fața instanței de la locul de executare a livrării principale. În lipsa unei livrări principale, pârâtul ar putea să fie acționat în justiție de către reclamant în fața instanței de la unul dintre locurile de livrare, liber ales de reclamant.

116. Acum trebuie să se examineze dacă, în temeiul Regulamentului nr. 44/2001, reclamantul poate să își formuleze acțiunea în fața instanței de la locul de livrare ales de acesta sau în fața instanței de la un anumit loc de executare.

118. Astfel, Comisia propune să se transpună, în cadrul articolului 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001, distincția între obligația principală și obligația accesorie, stabilită în hotărârea Shenavai, citată anterior.

30 — În opinia noastră, soluția reținută în hotărârea Besix, citată anterior, s-ar putea aplica în speță dacă locurile de livrare s-ar găsi în state membre diferite. Considerăm că, într-o asemenea ipoteză, competența alternativă prevăzută la articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 nu ar fi aplicabilă pentru că obiectivul previzibilității nu ar putea fi atins, instanțele eventual competente în temeiul acestei dispoziții găsindu-se pe teritoriul mai multor state membre. Estimăm, de asemenea, că într-o atare situație, ținând cont de obiectivul previzibilității normelor de competență urmărit prin Regulamentul nr. 44/2001 și de dificultățile de aplicare a articolului 5 punctul 1 litera (a) din acest regulament, nici această ultimă dispoziție nu ar fi aplicabilă. Din cauza caracterului său pur subsidiar, această ultimă dispoziție ar trebui să își limiteze aplicarea la ipoteza vizată de Comisie în propunerea de regulament din 1999, și anume atunci când locul de livrare al mărfurilor sau cel în care sunt furnizate serviciile se situează într-un stat terț. Atunci când mărfurile sunt livrate sau atunci când serviciile sunt prestate în mai multe state membre, în opinia noastră, instanța competentă nu ar putea fi decât cea de la domiciliul pârâtului, potrivit principiului prevăzut la articolul 2 din Regulamentul nr. 44/2001.

119. Nu suntem în favoarea propunerii Comisiei pentru motivele următoare.

120. În primul rând, considerăm că această propunere nu își găsește temeiul în Regulamentul nr. 44/2001.

121. După cum am observat, articolul 5 punctul 1 litera (b) din acest regulament urmărește să atribuie unei instanțe unice toate acțiunile întemeiate pe același contract. Regulamentul prevede, în plus, că această instanță este cea de la locul de executare a prestației caracteristice a contractului, astfel încât să poată fi determinată cu ușurință de către părți și să corespundă, în general, instanței care prezintă legătura de proximitate cea mai strânsă cu elementele litigiului.

122. Am arătat anterior faptul că obiectivul previzibilității urmărit prin Regulamentul nr. 44/2001 este atins în momentul în care toate locurile de executare se găsesc în același stat membru, pârâtul cunoscând faptul că, în absența vreunei convenții contrare, poate fi acționat în justiție în fața instanței de la unul dintre aceste locuri de executare.

123. Am observat de asemenea că, dat fiind că cererea privește toate livrările fără distincție, toate instanțele în a căror rază teritorială a fost efectuată o livrare prezintă aceeași proximitate cu elementele litigiului. Obiectivul proximității, care stă la baza articolului 5 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001, este, prin urmare, atins în același mod dacă pârâtul este acționat în justiție de către reclamant în fața instanței de la oricare dintre locurile de livrare [31].

124. Având în vedere aceste considerații, nu identificăm în Regulamentul nr. 44/2001 un motiv suficient pentru a introduce noi criterii destinate să determine care instanță ar trebui să fie sesizată în caz de pluralitate de locuri de livrare atunci când cererea privește toate livrările.

125. În al doilea rând, în opinia noastră, dacă ar fi urmată teza Comisiei, s-ar reintroduce, în consecință, în sistemul de competență alternativă în materie contractuală prevăzut în Regulamentul nr. 44/2001 criterii complexe la care legiuitorul comunitar a dorit în mod vădit să renunțe. Într-adevăr, ar fi foarte dificil pentru părțile unui contract să determine în mod clar momentul în care o livrare ar avea un caracter principal. O astfel de calificare ar depinde din nou de precizări care nu ar putea fi aduse decât prin jurisprudență.

31 — Situația ar fi diferită dacă cererea ar privi în mod special mărfurile uneia sau mai multor livrări în particular. Într-o asemenea ipoteză, considerăm că obiectivul proximității care stă la baza articolului 5 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001 l-ar obliga pe reclamant să își formuleze acțiunea în fața instanței sau a uneia dintre instanțele de la locul de livrare a acestor mărfuri.

126. Pentru acest motiv, nu considerăm că Regulamentul nr. 44/2001 justifică prevederea unor criterii precum cele avute în vedere de către Comisie pentru a determina în fața instanței de la care loc de livrare ar trebui acționat în justiție pârâtul.

127. De asemenea, nu considerăm nici că Regulamentul nr. 44/2001 conferă reclamantului un drept de a-și formula acțiunea în fața instanței de la oricare dintre locurile de livrare. Nu considerăm că acest regulament urmărește să garanteze reclamantului o asemenea libertate de alegere. Articolul 5 punctul 1 litera (b) impune, în opinia noastră, ca reclamantul să îl poată acționa în justiție pe pârât în fața instanței de la unul dintre locurile de livrare a mărfurilor și ca această instanță să judece toate litigiile referitoare la același contract. Cu alte cuvinte, această dispoziție impune ca reclamantul să îl poată acționa pe pârât în judecată în fața instanței în a cărei rază teritorială a fost efectuată o livrare și ca această instanță să fie singura instanță națională competentă pentru a judeca toate litigiile aferente contractului de vânzare de mărfuri încheiat între părți.

128. Cu toate acestea, problema dacă toate instanțele în a căror rază teritorială a fost efectuată o livrare sunt competente pentru a judeca o astfel de cerere, care privește toate livrările, sau dacă acest tip de litigiu este de competența uneia dintre aceste instanțe în particular intră în sfera autonomiei procedurale a statului membru pe teritoriul căruia au fost livrate mărfurile.

129. Prin urmare, în măsura în care dreptul acestui stat membru nu prevede norme de competență specială, atunci când cererea privește toate livrările, pârâtul poate fi acționat în justiție în fața instanței de la unul dintre locurile de livrare, la alegerea reclamantului.

130. Având în vedere aceste elemente, propunem să se răspundă la întrebarea adresată de Oberster Gerichtshof în sensul că articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 este aplicabil în caz de pluralitate de locuri de livrare atunci când mărfurile au fost livrate, potrivit contractului, în diferite locuri situate pe teritoriul unui singur stat membru. Atunci când cererea privește toate livrările, problema dacă reclamantul îl poate acționa în justiție pe pârât în fața instanței de la locul de livrare ales de acesta sau numai la instanța de la unul dintre aceste locuri intră în domeniul dreptului statului membru pe teritoriul căruia au fost livrare mărfurile. Dacă dreptul acestui stat nu conține norme de competență specială, reclamantul îl poate acționa în justiție pe pârât în fața instanței de la locul de livrare ales de acesta.

IV — Concluzie

131. Având în vedere considerațiile de mai sus, propunem Curții să răspundă în modul următor la întrebarea preliminară adresată de Oberster Gerichtshof:

„Articolul 5 punctul 1 litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială este aplicabil în caz de pluralitate de locuri de livrare atunci când mărfurile au fost livrate, potrivit contractului părților, în diferite locuri situate pe teritoriul unui singur stat membru. Atunci când cererea privește toate livrările, problema dacă reclamantul îl poate acționa în justiție pe pârât în fața instanței de la locul de livrare ales de acesta sau numai la instanța de la unul dintre aceste locuri intră în domeniul dreptului statului membru pe teritoriul căruia au fost livrare mărfurile. Dacă dreptul acestui stat nu conține norme de competență specială, reclamantul îl poate acționa în justiție pe pârât în fața instanței de la locul de livrare ales de acesta."